

AVDELNINGEN FÖR SAMHÄLLSUTVECKLING
Andreas Hornwall
Handläggare
Telefon 010-2249369
andreas.hornwall@lansstyrelsen.se

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar – Slutbetänkande Förbättrat skydd för totalförsvaret (Fö2019/00661/RS)

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västmanland har beretts möjlighet att lämna synpunkter på ovan angivna remiss. I det följande kommenterar Länsstyrelsen delar av kommitténs förslag. Länsstyrelsen ställer sig i huvudsak positiva till kommitténs förslag som stärker möjligheten att tillvarata totalförsvarets intressen. Länsstyrelsen i Västmanland avstyrker däremot kommitténs förslag att inrätta fyra granskningsmyndigheter vid länsstyrelserna i Skåne, Stockholms, Västra Götalands och Norrbottens län. Länsstyrelsen i Västmanland anser att en förstärkning gällande resurser och ansvar ska ske vid landets 21 länsstyrelser.

Yttrande angående Slutbetänkande Förbättrat skydd för totalförsvaret

Kontrollsystem

I slutbetänkande för förbättrat skydd för totalförsvaret föreslås att ett statligt kontrollsystem införs med möjlighet för staten att granska, villkora eller förbjuda överlåtelser och upplåtelser av utpekad egendom som är av väsentligt intresse för totalförsvaret.

Länsstyrelsen i Västmanland tillstyrker utredningens förslag att detta är en bra möjlighet att tillvarata totalförsvarets intressen utöver det som riksintressen täcker in.

Totalförsvarets intressen i planeringsprocessen

Staten föreslås genom länsstyrelsen ges en utökad möjlighet att tillvarata totalförsvarets intressen i den fysiska planeringsprocessen exempelvis genom att länsstyrelsen ges möjligheter att ingripa mot kommunala beslut. Kommittén föreslår att uppnå ovanstående genom tillägg till lagen om extraordinära händelser (LEH) där kommuner och landsting vid behov ska samråda med länsstyrelsen i frågor av betydelse för totalförsvaret.

Länsstyrelsen anser att förslaget i grunden är bra men det behöver förtydligas eller exemplifieras tydligare för att identifiera de tillfällen där behoven kan tänkas uppstå.

Ändring i plan och bygglagen eller kommunallagen

Kommittén föreslår vidare att detta ska kunna uppnås genom en ändring i plan- och bygglagen (2010:900) (PBL) där Länsstyrelserna i ökad utsträckning bör verka för att totalförsvarets krav och intressen tillvaratas i samråd som rör planering av mark- och vattenområden. Kommittén föreslår som ett alternativ till ändring i plan- och bygglagen att det införs ett tillägg till kommunallagen med motsvarande innebörd. Kommittén poängterar själva att deras förslag innebär en särreglering för totalförsvarsintressena jämfört med andra allmänna intressen.

Länsstyrelsen i Västmanland anser att totalförsvarets intressen är av sådan vikt att en sådan särreglering kan motiveras. Länsstyrelsen i Västmanland tillstyrker förslaget gällande ändring av plan och bygglagen men poängterar att det är av vikt att det för övrigt ska fortsätta vara enligt nuvarande hantering för att inte försvåra detaljplanprocessen med flera aktörer med tillsynsansvar.

Överprövning av beslut

Kommittén föreslår att länsstyrelsen bör kunna överpröva ett kommunalt beslut om detaljplan eller områdesbestämmelser även i de fall där totalförsvarets intressen påtagligt motverkas på något annat sätt än genom att ett riksintresse inte tillgodoses. Systemet kan innebära inskränkningar av enskilda ägares rätt att förfoga över sin egendom. Granskningsmyndighetens beslut att villkora eller förbjuda en avveckling, upplåtelse eller överlåtelse ska kunna överklagas. Överklagande ska i samtliga fall ske till regeringen istället för till allmän förvaltningsdomstol. Kommittén hänvisar till säkerhetsskyddsaspekterna kopplat till tänkbara ärenden samt att antalet ärenden bedöms som få.

Länsstyrelsen i Västmanland föreslår att i detta avseende den ordinarie processordningen, för en mer rättssäker hantering och för att inte betunga regeringen med dessa ärenden, nyttjas. Samtidigt kan säkerhetsskyddet i svensk rättsprocess stärkas därigenom.

Länsstyrelsen i Västmanland noterar att i enlighet med utredningens förslag kommer principer om äganderätt och kommunalt självstyre att till viss del frångås. Granskningsmyndigheten (länsstyrelsen) föreslås vid sådana fall köpa egendom och Fortifikationsverket bli fastighetsägare. Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men betonar att finansieringen av den typen av uppköp behöver utredas vidare och ges särskilt anslag därtill.

Fysiskt skyddade anläggningar

Det föreslås att fysiskt skyddade anläggningar som inrättats för behov inom civilt försvar endast får avvecklas, överlåtas eller upplåtas av en kommun eller ett landsting efter medgivande från granskningsmyndigheten.

Länsstyrelsen i Västmanland instämmer och anser att det är viktigt med en stärkt möjlighet att säkerställa att samhället behåller förmågor som tidigare byggts upp.

Länsstyrelsen i Västmanland avstyrker förslaget om fyra granskningsmyndigheter.

Kommittén föreslår att länsstyrelserna i Skåne, Stockholms, Västra Götalands och Norrbottens län blir granskningsmyndighet och ges behörighet att godkänna, villkora och förbjuda förfaranden. Länsstyrelsen i Stockholms län föreslås ansvara för de delar av Sverige som ingår i Stockholms, Gotlands, Södermanlands, Västmanlands, Dalarnas, Uppsala och Gävleborgs län. Kommitténs förslag är i linje med kompletteringsutredningen till den nya säkerhetsskyddslagen (SOU 2018:82) vilken också föreslår att länsstyrelserna i Skåne, Stockholms, Västra Götalands och Norrbottens län blir tillsynsmyndighet för enskilda verksamhetsutövare.

Länsstyrelsen i Västmanland avstyrker förslaget och vill särskild poängtera att genom kommitténs förslag och kompletteringsutredningen till nya säkerhetsskyddslagens förslag riskerar Sverige att inrätta beslutsnivåer i det befintliga krishanteringssystemet. Detta riskerar att skapa oklara besluts- och rapporteringsvägar samt urholkar systemet med lokal, regional och nationell nivå. Det finns även en risk att redan befintlig detaljplaneprocessen försvåras med ytterligare en nivå med tillsynsansvar.

Länsstyrelsen i Västmanland vill särskilt uppmärksamma regeringen på att det innebär för enskild länsstyrelse, i detta fallet Länsstyrelsen i Stockholm, ett ansvar för 79 kommuner. Genom den stora omfattningen, i antal kommuner och geografisk spridning, finns en risk att kvalitén i granskningen av ett ärende blir otillräckligt.

Den svenska krishanteringen bygger bland annat på ansvarsprincipen och närhetsprincipen. Detta är två principer som är viktiga att hålla fast vid även i detta avseende. Länsstyrelserna och kommunerna har ansvar i dessa frågor enligt PBL och LEH till vardags och det är naturligt och viktigt att hålla fast vid detta för att bibehålla ett robust och redundant system. Länsstyrelsen föreslår därför att ansvaret kring dessa frågor behålls där de idag finns till vardags.

Länsstyrelserna och kommunerna samverkar redan kring frågor som rör byggplaner, säkerhetsskydd och totalförsvaret. Kompletteringsutredningen till den nya säkerhetsskyddslagen (SOU 2018:82) liksom denna utredning föreslår en resursförstärkning vid de fyra föreslagna länsstyrelserna. Länsstyrelsen i Västmanland föreslår att dessa sammanslagna resursförstärkningsåtgärder fördelas enligt ett nyckeltal till landets 21 länsstyrelser för att förstärka de redan till vardags etablerade processerna, gällande byggplaner, säkerhetsskydd och totalförsvaret, inom länen med länen aktörer för att bättre stärka skyddet för totalförsvaret.

I detta ärende har landshövding Minoo Akhtarzand beslutat, och funktionsledare Andreas Hornwall varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även länsråd Ulrica Gradin deltagit.

Minoo Akhtarzand

Andreas Hornwall